

Калюжна Н.Г.доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри міжнародних економічних відносин
Київського національного торговельно-економічного університету**Kalyuzhna Nataliya**

Kyiv National University of Trade and Economics

**МІЖДЕРЖАВНІ ТОРГОВЕЛЬНІ КОНФЛІКТИ
ЯК УСОБЛЕННЯ ПОЛІТИКИ НЕОПРОТЕКЦІОНІЗМУ¹****INTERSTATE TRADE CONFLICTS
AS IMPERSONATION OF NEO-PROTECTIONISM POLICY**

У статті розглянуто неопротекціонізм як актуальну тенденцію формування міждержавних торговельних відносин в умовах глобалізації. Показано, що вжиття державами неопротекціоністських заходів у зовнішній торгівлі приводить до виникнення міждержавних торговельних конфліктів різного ступеня інтенсивності. Вказано на невиправданість ототожнення зовнішньоторговельних протиріч різного рівня напруги з торговельною війною. Проаналізовано суперечливу ситуацію у зовнішній торгівлі між Китаєм та США, визначено її характеристики з точки зору інтенсивності торговельних обмежень та економічних втрат для держав-учасниць. Обґрунтовано доцільність розгляду протистояння між Китаєм та США як торговельного конфлікту на тлі захисту національних економічних інтересів, який має перспективи врегулювання за умови симетричних обопільних дій його сторін.

Ключові слова: неопротекціонізм, національні економічні інтереси, міждержавний торговельний конфлікт, торговельні обмеження, США, Китай, торговельна війна.

В статье рассмотрен неопroteкционизм как актуальная тенденция формирования межгосударственных торговых отношений в условиях глобализации. Показано, что принятие государствами неопroteкционистских мер во внешней торговле приводит к возникновению межгосударственных торговых конфликтов разной степени интенсивности. Указано на неоправданность отождествления внешнеторговых противоречий разного уровня напряженности с торговой войной. Проанализирована противоречивая ситуация во внешней торговле между Китаем и США, определены ее характеристики с точки зрения интенсивности торговых ограничений и экономических потерь для стран-участниц. Обоснована целесообразность рассмотрения противостояния между Китаем и США как торгового конфликта на фоне защиты национальных экономических интересов, который имеет перспективы урегулирования при условии симметричных двусторонних действий его сторон.

Ключевые слова: неопroteкционизм, национальные экономические интересы, межгосударственный торговый конфликт, торговые ограничения, США, Китай, торговая война.

In the article neo-protectionism as an actual trend of formation of interstate trade relations in the conditions of globalization is considered. It is shown that the basis of the application of non-protectionist measures by the states in foreign trade is the attempt to protect national economic interests, which leads to the emergence of interstate trade conflicts of varying degrees of intensity. The expediency of selection of three stages of contradictory foreign trade relations in order to their intensity and applied tools, such as trade disputes, trade conflict and trade war is substantiated. The controversial situation in foreign trade between China and the USA is analyzed and its characteristics are determined in terms of the intensity of trade restrictions and economic losses for its parties. It is shown that the main features of a trade conflict are the symmetry of the parties' actions; mutual introduction of penalties; the presence of hidden political and economic motives; tangible losses for both sides of the conflict and the global economy; prospects for settlement. The expediency of considering the confrontation between China and the USA as a trade conflict based on attempt to protect national economic interests, which has the prospect of a settlement provided symmetrical reciprocal actions of its parties are substantiated. It is proved that in the absence of action to resolve the conflict there is a threat of its escalation to the stage of a real trade war, which will cause significant losses both for the parties to the conflict and for the world economy as a whole.

Key words: neo-protectionism, national economic interests, interstate trade conflict, trade restrictions, the USA, China, trade war.

¹ Статтю виконано в рамках науково-дослідної роботи «Торговельно-економічні війни: національний та міжнародний вимір» (номер державної реєстрації 0118U000130)

Постановка проблеми. Новітні тренди у зовнішньоторговельних відносинах ключових акторів світової економічної системи (США, ЄС, Китай) засвідчують активізацію антиглобалізаційних та дезінтеграційних процесів. На тлі геополітичної та гео економічної нестабільності отримують новий імпульс розвитку популістські та націоналістичні настрої у суспільстві, що формує запит на протекціоністську політику зовнішньої торгівлі. Поширення зазначених тенденцій та дисбаланс національних інтересів спричиняють напруження у дво- та багатосторонніх міжнародних торговельних стосунках, зумовлюють виникнення та ескалацію міждержавних торговельних конфліктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Пошук балансу між відкритістю національної економіки та захистом внутрішніх ринків у практичному аспекті дає змогу стверджувати, що втручання держави стає іманентною характеристикою ліберальної політики [1, с. 115]. Дослідники цілком ґрунтовно говорять про трансформацію уявлення про зовнішньоторговельну лібералізацію як необхідне підґрунтя розвитку світової економіки [2]. Все більшого поширення в науковому співтоваристві набуває визнання неопротекціонізму як основної тенденції формування зовнішньоторговельних відносин держав в умовах глобалізації [1; 3], що підтверджується інтенсифікацією та поглибленням міждержавних торговельних конфліктів.

Під неопротекціонізмом розуміється торговельна політика, базована на впровадженні тарифних обмежень та нетарифних інструментів захисту задля підвищення конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації [1]. Політика неопротекціонізму має наступальний характер та характеризується використанням агресивних методів торговельного захисту внутрішнього ринку, які важко піддаються міжнародному регулюванню [3]. Метою вжиття неопротекціоністських заходів є захист національних економічних інтересів, який для розвинених країн передбачає не тільки й не стільки обмеження доступу імпортової продукції, скільки стимулювання економічної активності національних товаровиробників. Ґрунтовне дослідження теоретичних засад упровадження політики неопротекціонізму як виразу ліберального економічного патріотизму та націоналістичних тенденцій у розвитку провідних держав світу здійснено в роботах В. Панченка [1; 4] та інших науковців. Оскільки найяскравішою ілюстрацією актуальності неопротекціонізму в практичному аспекті є сучасна практика міждержавних торговельних відносин, доцільним є аналіз сучасних торговельних конфліктів та визначення перспектив їх врегулювання.

Метою статті є дослідження міждержавних торговельних конфліктів як суперечливої ситуації у зовнішній торгівлі та уособлення політики неопротекціонізму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Довільність застосування та невиправдане ототожнення термінів «торговельна суперечка», «торговельний конфлікт», «торговельна війна» приводить до термінологічної невизначеності та розпливчатості під час надання характеристики міждержавних торговельних конфліктів. Так, Т. Гордеева зазначає, що кожен з цих термінів має свою специфіку та відповідає певній стадії суперечливих відносин між країнами [5, с. 110–111]. Ситуацією з найменшим рівнем конфліктності слід вважати міжнародний торговельний спір (торговельну суперечку), який характеризується наявністю виявлених та сформульованих суперечностей між державами щодо предмета спору. Наступним етапом ескалації суперечливості зовнішньоторговельних відносин між країнами є торговельний конфлікт, який виникає на ґрунті несумісності національних економічних інтересів його учасників та передбачає застосування симетричних торговельних обмежень (зазвичай у вигляді накладання штрафних мит). У разі відсутності взаємоузгоджених дій, спрямованих на подолання конфлікту, заходи щодо торговельних обмежень можуть переростати в торговельні війни. Торговельна війна передбачає застосування найбільш жорстких інструментів зовнішньоторговельної політики у вигляді санкцій. Торговельні війни найчастіше запроваджуються в рамках більш масштабного протистояння, а саме економічних війн, які традиційно мають політичне підґрунтя та застосовуються задля примусу держави-об'єкта до повної зміни політичного курсу або коригування його певних аспектів.

Показово, що в наукових та публіцистичних джерелах конфліктні ситуації у зовнішньоторговельних відносинах держав незалежно від ступеня їх інтенсивності зазвичай маркуються як торговельна війна. На наш погляд, часто відбувається невиправдане термінологічне ототожнення торговельної війни як найбільш напруженої ситуації у зовнішній торгівлі сторін з торговельним конфліктом. Останній має досить широкі можливості врегулювання та перспективи досягнення сторонами взаємоприйнятних домовленостей. У контексті дослідження має інтерес аналіз суперечливої ситуації у зовнішньоторговельних відносинах між США та Китаєм задля визначення її належності до певної стадії інтенсивності міждержавної торговельної напруги.

Формальним приводом загострення зовнішньоторговельних відносин держав є підписання Д. Трампом у березні 2018 р. меморандуму «Про боротьбу з економічною агресією Китаю» [6], в якому Китай був звинувачений у застосуванні дискримінаційних торговельних практик та незаконному з точки зору США привласненні китайськими виробниками американської інтелектуальної власності. Розслідування було ініційоване у серпні 2017 р. в рамках реалізації передвиборчих лозунгів чинного президента США. Згідно з результатами розслідування Комісії з привласнення інтелектуальної власності (*The Commission on the Theft of American Intellectual Property*) щорічні втрати американської економіки від продажів підробленої продукції, піратського програмного забезпечення та крадіжок комерційних таємниць перебувають в діапазоні від 225 до 600 млрд. дол., що складає від 1,25% до 3% валового внутрішнього продукту США. Роль Китаю як порушника міжнародних прав інтелектуальної власності Комісія оцінила як провідну, адже від 52% (2017 р.) до 68% (2013 р.) підроблених товарів, згідно з результатами розслідування, потрапляє у США. Включно з контрафактом, який потрапляє до США з Гонконгу як особливого адміністративного органу КНР, ця цифра сягає 87% усієї введеної до США підробленої продукції [7].

Результати розслідування Комісії з привласнення інтелектуальної власності легітимізували активізацію протекціоністської зовнішньоторговельної політики Д. Трампа, яка була спрямована, зокрема, на покращення позицій

США у торгівлі з Китаєм. У 2017 р. американське від'ємне сальдо в торгівлі товарами та послугами з КНР сягнуло рекордної суми в 375,58 млрд. дол., склавши 46% сукупного торговельного дефіциту США (рис. 1).

Основні події в рамках розгортання торговельного конфлікту США та Китаю систематизовані в табл. 1, а основні етапи запровадження торговельних обмежень наведені на рис. 2. Як видно з рис. 2, дії США та Китаю характеризуються повною симетричністю як щодо запровадження тарифів, так і щодо їх відтермінування або скасування. Першою задекларованою спробою врегулювати конфлікт слід вважати анонсування у травні 2019 р. «Розширеної торговельної угоди» між державами. Попри суттєві збитки для обох сторін протистояння, конфлікт продовжився та позначився запровадженням симетричних торговельних обмежень. Станом на початок 2019 р. можна говорити про чергову спробу врегулювання зовнішньоторговельних відносин, про що свідчить початок перемовин Пекіну та Вашингтону щодо послаблення конфлікту. Якщо Китай виконає висунуті США вимоги щодо вирівнювання торговельного балансу (що, власне, було передбачене протекціоністськими ініціативами Д. Трампа), можна очікувати зниження інтенсивності напруги у зовнішній торгівлі держав.

На наш погляд, сучасну суперечливу ситуацію у зовнішній торгівлі між США та Китаєм доцільно тлумачити саме як торговельний конфлікт, а не як торговельну війну. На користь останньої тези свідчать такі ознаки ситуації.

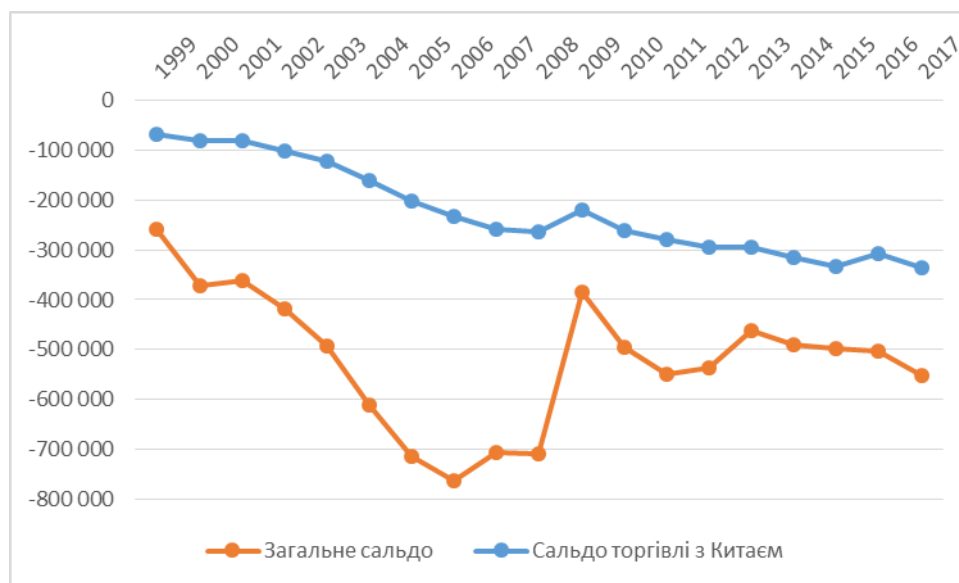

Рис. 1. Динаміка сальдо торгівлі товарами та послугами США з Китаєм у 1999–2017 рр., млрд. дол.

Джерело: складено на підставі джерела [8]

Таблиця 1

Перебіг торговельного конфлікту між США та Китаєм

Дата	Події
23 січня 2018 р.	Запровадження адміністрацією президента США мит на імпорт пральних машин (50%) та сонячних панелей (30%) виробництва Китаю з поступовим зниженням в наступні роки (до 40% та 15% відповідно).
9 березня 2018 р.	Розпорядження Д. Трампа про запровадження мит на ввезення сталі (25%) та алюмінію (10%), зокрема на імпорт з Китаю в сумі 3 млрд. дол.
22 березня 2018 р.	Підписання Д. Трампом меморандуму «Про боротьбу з економічною агресією Китаю», який передбачав вжиття комплексу заходів проти недобросовісної торговельної політики Пекіну та порушення міжнародних правил торгівлі.
3 квітня 2018 р.	Опублікування адміністрацією Д. Трампа переліку китайських товарів (1 300 позицій, які належать до стратегічних згідно з планом розвитку "Made in China 2025 секторів: аерокосмічна промисловість, ІТ, комунікаційні технології, машинне обладнання") на суму 50 млрд. дол., на які планується запровадити мито у 25%.
2–4 квітня 2018 р.	Запровадження держрадою КНР додаткових мит на 128 товарів США в розмірі 25% (морожена свинина, алюміній) та 15% (фрукти, горіхи, боби та інша сільгосппродукція) з відтермінуванням застосування мит залежно від терміну ведення в дію торговельних обмежень з боку США (загальна сума становить 3 млрд. дол.).
20 травня 2018 р.	Відмова США та Китаю від тактики взаємного запровадження штрафних мит та анонсування «Розширеної торговельної угоди» задля припинення збиткового для обох сторін конфлікту протистояння.
3 червня 2018 р.	Повідомлення в китайських ЗМІ щодо скасування досягнутих домовленостей, якщо США застосують торговельні обмеження щодо китайських товарів.
15 червня 2018 р.	Повідомлення про підготовку президентом США запровадження мит у 25% на низку товарів на загальну суму 50 млрд. дол.
15 червня 2018 р.	Проголошення китайським урядом запровадження мит на 25% на низку позицій американського імпорту на загальну суму 50 млрд. дол.
6 липня 2018 р.	Перший етап введення в дію мит у 25% США на імпортовані з Китаю товари (818 позицій) на загальну суму 34 млрд. дол., а саме запровадження штрафних мит на китайську продукцію аерокосмічної промисловості, ІТ, робототехніки, промислового обладнання, автомобілебудування.
6 липня 2018 р.	Запровадження симетричних торговельних обмежень з боку Китаю на імпорт із США на суму 34 млрд. дол.
8 серпня 2018 р.	Опублікування Міністерством комерції Китаю переліку американських нафтопродуктів, автомобілів та медичного обладнання на загальну суму 16 млрд. дол. (659 найменувань), на які запроваджуються мита у 25% з 23 серпня.
23 серпня 2018 р.	Другий етап введення в дію мит у 25% США на імпортовану з Китаю хімічну та металургійну продукцію, товари широкого вжитку та продукти харчування (279 позицій) на загальну суму 16 млрд. дол. Введення в дію «пакетів» взаємних імпортних мит США та Китаєм.
23 серпня 2018 р.	Позов Китаю до ВТО у зв'язку із запровадженням США штрафних ввізних мит.
24 вересня 2018 р.	Запровадження тарифів у 10% на китайські товари загальною вартістю 200 млрд. дол. до кінця 2018 р. з перспективою їх зростання до 25%.
24 вересня 2018 р.	Запровадження симетричних торговельних обмежень з боку Китаю на імпорт із США на суму 60 млрд. дол.
1 грудня 2018 р.	Домовленість на полях саміту G20 про відтермінування на 90 днів збільшення штрафних мит на китайські товари з 10% до 25%, яке планувалося з 1 січня 2019 р. Відтермінування Китаєм на 3 місяці дії додаткових мит у 25% на американські автомобілі та 10% – на автозапчастини. Попередня згода Китаю на закупівлю американської продукції на суму 200 млрд. дол. до кінця 2020 р. задля скорочення торговельного дисбалансу.
7 січня 2019 р.	Початок перемовин в Пекіні представників США та Китаю щодо послаблення торговельного конфлікту та досягнення нової торговельної угоди.

Симетричність дій сторін, що говорить про формат відносин у площині «суб'єкт – суб'єкт», тобто наявні обопільні можливості держав

впливати на перебіг конфлікту. Як видно з табл. 1 та рис. 2, Китай пропорційно та з аналогічною інтенсивністю реагує як на анонсування

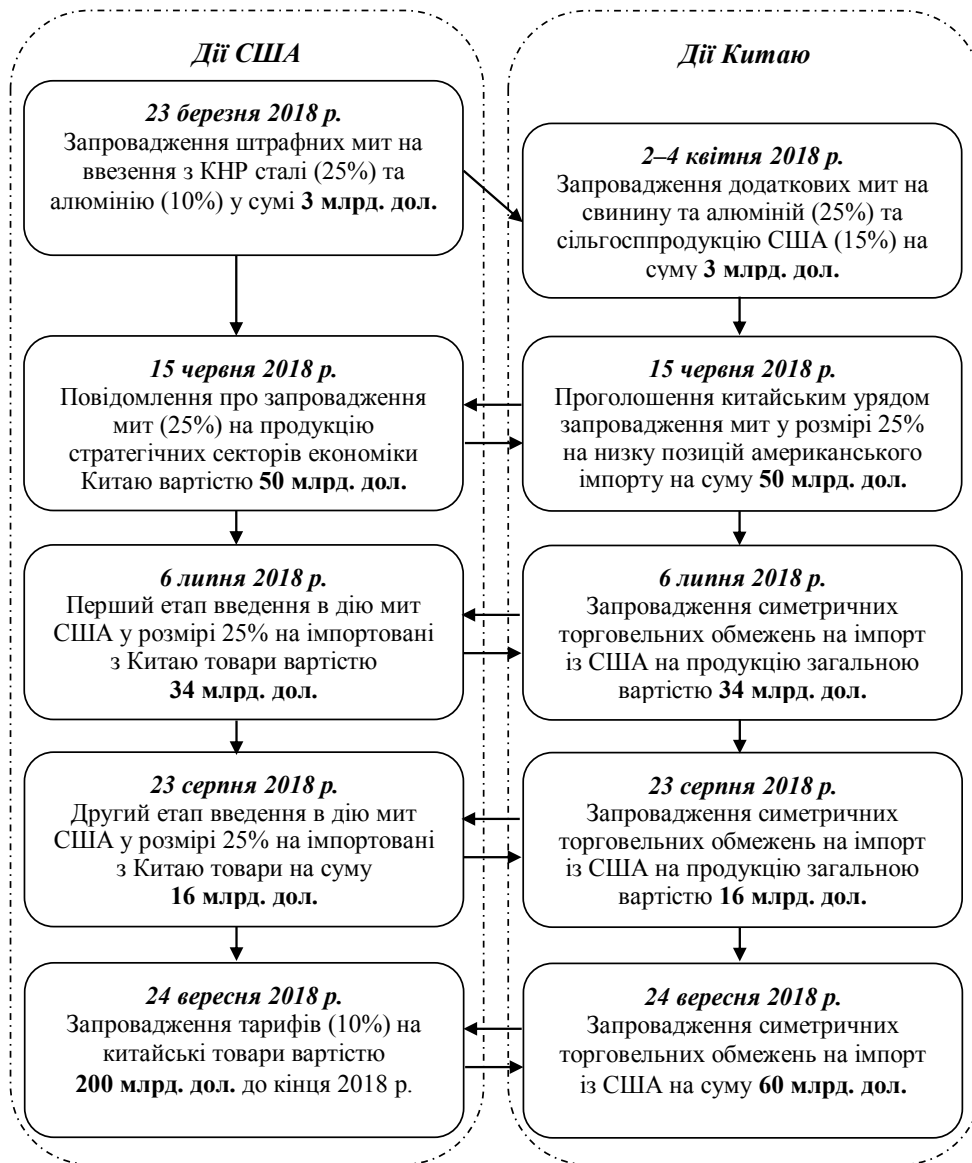

Рис. 2. Симетричність тарифних обмежень у зовнішньоторговельному конфлікті США та Китаю

Джерело: розроблено автором

або запровадження США нових пакетів штрафних мит, так й на проголошення намірів щодо доцільності врегулювання конфлікту.

Запровадження штрафних мит замість застосування економічних санкцій як найбільш жорстких заходів торговельного протистояння та інструментарію торговельної війни.

Наявність прихованих політико-економічних мотивів з боку США як держави – ініціатора конфлікту. Пекін є найбільшим кредитором американської економіки, володіючи трежеріс (treasuries), тобто казначейськими облігаціями США, більше 1 трлн дол., що становить майже 20% у структурі зовнішніх кредиторів та 6,6% загальної суми державного боргу США. Розрив між Китаєм та Японією (другим найбільшим кредитором) за обсягом вкладень в аме-

риканські трежеріс перевищує 130 млн. дол.: відповідно 1 178,7 млрд. дол., або 19,0%, та 1 030,4 млрд. дол., або 16,6% у структурі зовнішніх запозичень США.

Тенденція до скорочення вкладень Китаю в рефінансування американського боргу (зменшились на 7,7 млрд. дол. у 2018 р.) на тлі активного продажу трежеріс іншими державами-кредиторами автоматично приведе до падіння вартості казначейських облігацій США та збільшення їх прибутковості. Така ситуація автоматично збільшить вартість запозичень США (як для компаній, так і для пересічних споживачів), приведе до збільшення позикових ставок та спровокує сповільнення економічного зростання держави.

Відновлення рефінансування Китаєм державного боргу США, вочевидь, стане пред-

метом торговельних перемовин як реальна прихована передумова конфлікту. Втім, на думку експертів, скорочення вкладень Китаю в американську економіку слід розглядати скоріше як засіб подолання внутрішніх проблем, ніж як тиск на опонента. На тлі торговельних протиріч з Америкою Китай активізує дії щодо переведення коштів в інші активи, про що опосередковано свідчить перше з жовтня 2016 р. нарощування КНР протягом IV кварталу 2018 р. золотовалютних резервів з 59,24 до 59,56 млн. унцій. Китай, безумовно, залишається зацікавленим у збереженні американського ринку збуту, про що свідчать як структура зовнішньоторговельного балансу держав, так й поступки Китаю в процесі врегулювання конфлікту (табл. 1).

Відчутні збитки для обох сторін конфлікту та ймовірність втрат для глобальної економіки. Згідно з попередніми підсумками 2018 р. внаслідок ескалації зовнішньоторговельного конфлікту сальдо торгівлі США з Китаєм дорівнює -323,32 млрд. дол. Зменшення традиційного профіциту Китаю пояснюється скороченням обсягів експортно-імпортних операцій між державами. Так, лише за грудень 2018 р. експорт Китаю до США скоротився на 3,5%, а імпорт – на 35,8% порівняно з груднем 2017 р. Сальдо торговельного балансу наприкінці 2018 р. зменшилося з 35,55 млрд. дол. у листопаді до 29,87 млрд. дол. у грудні [9].

Погіршення умов торгівлі свідчить про значні матеріальні втрати сторін конфлікту у зовнішній торгівлі, яке позначається на прогнозах економічного зростання як держав – учасниць протистояння, так і світової економіки загалом. Так, прогноз “JPMorgan” щодо зростання ВВП у 2019 р., наданий у грудні 2018 р., погіршився порівняно з червневими показниками (табл. 2). Згідно з грудневим прогнозом втрати світової економіки у вигляді сповільнення економічного зростання можуть сягнути 0,2%, що еквівалентно втраті 170 млрд. дол.

Слід зазначити, що зниження темпів приросту ВВП США та Китаю не слід розглядати як виключно наслідок торговельного протисто-

яння держав. Наданий Міжнародним валютним фондом прогноз (табл. 3) свідчить про сповільнення економічного зростання держав безвідносно до їх конфлікту. Темп приросту ВВП Китаю скоротився з 10,4% у 2010 р. до 6,6% у 2018 р., а зростання за певними секторами економіки сповільнилось на 1–2% ще у 2017 р., тобто до початку активної фази торговельного протистояння з Америкою. Водночас рівень інфляції в обох державах суттєво збільшився саме у 2018 р.

Наявність перспектив урегулювання конфлікту. Хоча сповільнення економічного зростання не можна чітко асоціювати із зовнішньоторговельним конфліктом держав, його ескалація, безумовно, збільшить їх матеріальні втрати та вплине на стан світової економіки. Така ситуація свідчить на користь перспектив урегулювання конфлікту та досягнення певного компромісу у вигляді взаємоприйнятних умов зовнішньої торгівлі. Про прагнення сторін знизити рівень міждержавної торговельної напруги свідчить початок у січні 2019 р. перемовин щодо послаблення торговельного конфлікту та досягнення нової торговельної угоди між США та Китаєм. Звичайно, це може виявитися не останньою спробою врегулювання ситуації, адже вирішення конфлікту вимагатиме від обох його сторін (передусім, Китаю як об'єкта тиску) обопільних поступок. Втім, відсутність непоборних протиріч у політичній сфері, збільшення втрат для державних економік у разі подальшої інтенсифікації конфлікту, його гібридизація, яка виходить за рамки торговельного протистояння (американські санкції проти “ZTE” та “Huawei”, затримання в Канаді фінансового директора “Huawei” М. Ваньчжоу, засудження до страти в Китаї канадця Р. Шелленберга), дають змогу очікувати недопущення ескалації конфлікту до стадії справжньої торговельної війни.

Висновки з проведеного дослідження. Аналіз перебігу суперечливої ситуації у зовнішній торгівлі між США та Китаєм дає змогу розглядати її як міждержавний торговельний конфлікт, який розгортається на тлі

Таблиця 2

Прогноз “JPMorgan” щодо зростання ВВП у 2019 р.

Суб'єкти економіки	2018 р.	2019 р.	
		прогноз від 30 червня 2018 р.	прогноз від 27 грудня 2018 р.
США	2,9%	2,3%	2,4%
Китай	6,6%	6,4%	6,2%
Євросона	1,9%	2,3%	1,8%
Світова економіка	3,2%	3,2%	3,0%

Джерело: складено на підставі джерела [10]

Таблиця 3

Динаміка та прогноз темпів зростання ВВП та рівня інфляції США та Китаю

Країна	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р. (прогноз)	2020 р. (прогноз)	2021 р. (прогноз)	2022 р. (прогноз)
<i>Темп зростання реального ВВП, %</i>											
США	2,25	1,84	2,45	2,88	1,57	2,22	2,88	2,44	1,82	1,73	1,48
Китай	7,9	7,8	7,3	6,9	6,7	6,9	6,6	6,2	6,2	6,0	5,8
<i>Рівень інфляції, %</i>											
США	2,08	1,47	1,61	0,12	1,27	2,14	2,54	2,44	2,13	2,04	2,07
Китай	2,65	2,62	1,99	1,44	2,0	1,56	2,10	2,61	2,7	2,8	2,83

Джерело: складено за даними джерела [11]

захисту національних економічних інтересів його сторін та є уособленням актуальних тенденцій зовнішньоторговельного неопротекціонізму. Основними ознаками міждержавного торговельного конфлікту є симетричність дій сторін; обопільне запровадження штрафних мит; наявність прихованих політико-економічних мотивів; відчутні збитки для обох сторін

конфлікту та глобальної економіки; наявність перспектив урегулювання. Потенціал вирішення конфлікту перебуває в площині взаємних поступок його сторін, за відсутності яких виникає загроза ескалації до стадії справжньої торговельної війни, що зумовить значні збитки як для сторін конфлікту, так і для світової економіки загалом.

Список використаних джерел:

1. Панченко В., Резнікова Н. Неопротекціонізм як інструмент усунення внутрішньої суперечності лібералізму. *Ефективна економіка*. 2016. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5781>.
2. Онищенко В., Гащицький О. Лібералізація та ефективність торговельної політики. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2014. № 1 (72). С. 5–13.
3. Довгаль О. Економічний протекціонізм: аналіз світового досвіду. *Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. Економічна серія*. 2002. № 564. С. 220–222.
4. Панченко В. Форми прояву неопротекціонізму в політиці економічного патріотизму: аналіз сучасного досвіду розвинених країн у стимулюванні економічного зростання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 4. С. 27–32.
5. Гордеева Т. Міжнародні торговельні суперечки у сучасній регулятивній парадигмі. *Міжнародна економічна політика*. 2013. № 2 (19). С. 101–125.
6. Trump D.J. Presidential Memorandum on the Actions by the United States Related to the Section 301 Investigation. URL: <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/presidential-memorandum-actions-united-states-related-section-301-investigation>.
7. The Theft of American Intellectual Property: Reassessments of the Challenge and United States Policy. Update to the IP Commission Report. URL: http://www.ipcommission.org/report/IP_Commission_Report_Update_2017.pdf.
8. Bureau of Economic Analysis U.S. Department of Commerce. URL: <https://www.bea.gov/data/intl-trade-investment/international-trade-goods-and-services>.
9. Ministry of Commerce People's Republic of China : official site. URL: <http://english.mofcom.gov.cn/statistic/charts.shtml>.
10. Rattner S. The Year in Charts. *The New York Times*. URL: https://www.nytimes.com/2018/12/31/opinion/trump-2018-charts.html?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter_axiosam&stream=top.
11. International Monetary Fund : official site. URL: <https://www.imf.org/external/index.htm>.